

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-40-18

Druk nr 2378
Warszawa, 19 marca 2018 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o wypowiedzeniu Umowy między
Rzeczpospolitą Polską a Republiką
Węgierską w sprawie wzajemnego
popierania i ochrony inwestycji,
sporządzonej w Budapeszcie dnia
23 września 1992 r.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Przedsiębiorczości i Technologii oraz Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

(-) Mateusz Morawiecki

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzona w Budapeszcie dnia 23 września 1992 r., zostaje wypowiedziana przez Rzeczpospolitą Polską.

Na dowód czego został wydany akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Andrzej Duda

PREZES RADY MINISTRÓW

Mateusz Morawiecki

U S T A W A

z dnia

**o wypowiedzeniu Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską
w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Budapeszcie
dnia 23 września 1992 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wypowiedzenia Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Budapeszcie dnia 23 września 1992 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wypowiedzenia Umowy

Obowiązywanie *Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Budapeszcie dnia 23 września 1992 r.* (Dz. U. z 1995 r. poz. 542), dalej jako „Umowa”, jest kwestionowane przez Komisję Europejską z uwagi na niezgodność Umowy z prawem UE, podobnie jak kwestionowane jest obowiązywanie wszystkich pozostałych umów o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji zawartych pomiędzy państwami członkowskimi UE (dalej jako „umowy intra-EU BIT”). W odniesieniu do RP Komisja Europejska zakończyła w listopadzie 2016 r. nieformalne postępowanie (tzw. EU Pilot) rozpoczęte w czerwcu 2015 r. i rozważa wszczęcie formalnego postępowania w sprawie niezgodności m.in. tej Umowy z prawem UE. Takie formalne postępowania Komisji Europejskiej toczą się już przeciwko Austrii, Holandii, Słowacji, Szwecji i Rumunii.

RP jest obecnie stroną umów intra-EU BIT zawartych z prawie wszystkimi państwami członkowskimi UE, za wyjątkiem Irlandii i Malty, z którymi RP nigdy nie zawarła tego typu umów, oraz Włoch, z którymi umowa wygasła w dniu 9 stycznia 2013 r. na skutek wypowiedzenia przez Włochy. Ponadto RP wypowiedziała, z uwagi na prawo UE, umowę intra-EU BIT zawartą z Portugalią (umowa wygaśnie w dniu 3 sierpnia 2019 r.).

Stanowisko RP wobec umów intra-EU BIT zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 3 czerwca 2011 r. Zgodnie z nim umowy intra-EU BIT powinny zostać wypowiedziane przez wszystkie państwa członkowskie UE, a najlepszym rozwiązaniem dla RP byłoby, aby wszystkie państwa członkowskie UE podjęły jednocześnie wspólną decyzję o rozwiązaniu umów intra-EU BIT za obopólną zgodą na mocy *Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.* (Dz. U. z dnia 2 listopada 1990 r.). Alternatywnie, w przypadku braku możliwości osiągnięcia wśród państw członkowskich UE takiej jednomyślności RP, zgodnie z powyższym stanowiskiem, miała rozwiązać umowy intra-EU BIT zawarte z innymi państwami członkowskimi UE albo poprzez ich wypowiedzenie na warunkach określonych w tych umowach, albo na podstawie porozumienia stron.

W odpowiedzi RP skierowanej do Komisji Europejskiej we wrześniu 2015 r. w ramach ww. postępowania EU Pilot, RP podtrzymała gotowość do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT zawartych przez RP z innymi państwami członkowskimi UE. Wskazała, że

spośród dostępnych i analizowanych przez RP metod osiągnięcia powyższego celu, jednostronne wypowiedzenie umów intra-EU BIT przez RP byłoby najmniej pożądanym rozwiązaniem. Po pierwsze, umowy intra-EU BIT zawarte przez RP nie przewidują możliwości wypowiedzenia ich w każdym czasie, ponieważ obowiązują roczne lub półroczne okresy wypowiedzenia lub wypowiedzenie może nastąpić jedynie w okresie poprzedzającym okres zakończenia ich cyklu obowiązywania. Po drugie, nawet skuteczne jednostronne wypowiedzenie umowy nie powoduje zakończenia obowiązywania jej postanowień na skutek specyficznych przepisów końcowych tych umów pozwalających na ochronę inwestycji w ciągu kolejnych lat po wypowiedzeniu umowy (tzw. klauzula przedłużonego obowiązywania umowy, *sunset clause*). O wiele lepszym sposobem, jak Polska wskazała, byłoby rozwiązanie umów intra-EU BIT na podstawie porozumień dwustronnych, które przewidywałyby rezygnację z klauzuli przedłużonego obowiązywania umowy. RP podkreśliła w odpowiedzi do Komisji Europejskiej, że z uwagi na liczbę zawartych przez RP umów, jak również biorąc pod uwagę wielość umów zawartych przez państwa członkowskie UE, wydaje się, że najszybszym i najskuteczniejszym rozwiązaniem na obecnym etapie byłoby jednoczesne podjęcie przez państwa członkowskie UE wspólnej decyzji o rozwiązaniu umów intra-EU BIT bez konieczności zachowania klauzul przedłużonego obowiązywania umowy, w oparciu o porozumienie wielostronne, zawarte zgodnie z *Konwencją wiedeńską o prawie traktatów, sporządzoną w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.*

Obecnie jednak z uwagi na brak konsensusu państw członkowskich UE co do celowości i sposobu rozwiązania umów intra-EU BIT zasadne jest przystąpienie RP do realizacji opcji rozwiązania tych umów na podstawie porozumień dwustronnych, które przewidywałyby rezygnację z klauzul przedłużonego obowiązywania umowy. Węgry nie są obecnie zainteresowane rozwiązaniem z RP ww. Umowy, łącznie z ww. klauzulą. Zatem w opinii RP, zasadne jest wypowiedzenie Umowy. Zgodnie z art. 12 ust. 1 Umowa może być obecnie wypowiedziana z zachowaniem sześciomiesięcznego okresu wypowiedzenia jedynie w okresie poprzedzającym zakończenie jej pięcioletniego cyklu obowiązywania (oświadczenie o wypowiedzeniu Umowy należy złożyć najpóźniej dnia 16 grudnia 2019 r., a po tym terminie dopiero dnia 16 grudnia 2024 r.). Na podstawie art. 12 ust. 2 inwestycje dokonane przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy będą chronione na mocy tej Umowy przez dziesięć lat od czasu wygaśnięcia Umowy. Jednocześnie RP będzie kontynuowała konsultacje z Węgrami mające na celu doprowadzenie do rozwiązania Umowy, łącznie z klauzulą przedłużonego obowiązywania umowy. W przypadku uzyskania takiej

zgody przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy, RP podejmie działania mające na celu zakończenie obowiązywania Umowy, łącznie z ww. klauzulą.

2. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

W polsko-węgierskich stosunkach prawno-traktatowych w zakresie współpracy gospodarczej obowiązuje ww. *Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzona w Budapeszcie dnia 23 września 1992 r.* Zapewnia ona inwestorowi i jego inwestycjom z państwa-Strony Umowy na terytorium państwa-drugiej Strony Umowy pełną ochronę oraz możliwość dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym. Komisja Europejska ma poważne obawy, że umowy intra-EU BIT jako takie, w tym ww. Umowa, a także ich poszczególne postanowienia pokrywają się z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i mogą być z nimi sprzeczne, w szczególności z zasadami swobody przepływu kapitału, swobody przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług oraz z podstawowymi zasadami prawa UE, takimi jak: zasada nadrzędności, jedności, skuteczności i pewności prawa UE. Zastrzeżenia Komisji Europejskiej dotyczą również kwestii rozstrzygnięcia sporów inwestycyjnych uregulowanej w dwustronnych umowach inwestycyjnych, w tym w ww. Umowie, co wydaje się być sprzeczne z wyłączną kompetencją sądów UE. Wypowiedzenie Umowy pozwoli doprowadzić do zgodności z prawem UE stosunki polsko-węgierskie w zakresie współpracy gospodarczej.

Należy też zaznaczyć, że jednocześnie przed Trybunałem Sprawiedliwości UE toczy się postępowanie z wniosku sądu niemieckiego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sformułowanego w toku postępowania ze skargi Republiki Słowackiej o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego wydanego na podstawie umowy intra-EU BIT zawartej pomiędzy Czechosłowacją i Królestwem Niderlandów w 1991 r., z powództwa Achmea B.V. przeciwko Republice Słowacji (postępowanie PCA Case No. 2008-13). W tej sprawie sąd niemiecki zwrócił się do TSUE z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym tego, czy wykonanie wyroku wydanego na podstawie tej umowy nie naruszałoby postanowień Traktatów dotyczących: zakazu dyskryminacji z art. 18 TFUE (poprzez uprzywilejowanie inwestora z państwa-Strony tej umowy względem inwestora z państwa członkowskiego UE niebędącego stroną tej umowy), wyłącznej jurysdykcji TSUE w sporach objętych zakresem prawa UE (art. 344 TFUE) oraz konieczności ukształtowania postępowania w sposób umożliwiający zadanie przez orzekający sąd pytania prejudycjalnego (art. 267 TFUE). RP przystąpiła do

postępowania, przedstawiając stanowisko wskazujące na sprzeczność umów intra-EU BIT z prawem unijnym. Stanowisko zbliżone do RP zajęła Komisja Europejska i wiele państw regionu. Niezależnie od tego należy podkreślić, że RP, podobnie jak wiele innych państw członkowskich UE, w postępowaniach arbitrażowych toczących się przed trybunałami arbitrażowymi konsekwentnie podnosi, że umowy intra-EU BIT uważa się za sprzeczne z prawem UE. Podnoszona jest także kwestia możliwego wygaśnięcia tych umów na podstawie art. 59 *Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.* w związku z zawarciem przez RP Traktatu Akcesyjnego do UE w zakresie, w którym umowy te są niezgodne z prawem UE.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne

Wypowiedzenie Umowy nie powinno mieć konsekwencji politycznych. Państwa członkowskie UE, w tym RP, jak i Węgry, zostały wezwane przez Komisję Europejską do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT.

Wypowiedzenie Umowy nie będzie miało negatywnych skutków społecznych, wręcz przeciwnie, należy oczekiwać, że zostanie ono życzliwie przyjęte z uwagi na publiczną krytykę w Polsce umów intra-EU BIT i międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego.

Wypowiedzenie Umowy nie powinno wpłynąć na stosunki gospodarcze między RP a Węgrami. Umowę zawarto w czasie, kiedy ani RP, ani Węgry nie były członkami UE. Obecnie poziom prawodawstwa oraz dostęp do powszechnego sądownictwa w RP, jak i na Węgrzech dają inwestorom zagranicznym gwarancję ochrony inwestycji z możliwością dochodzenia swoich praw na drodze sądowej.

Według NBP na koniec 2016 r. zobowiązania z tytułu węgierskich inwestycji bezpośrednich w RP wyniosły 424 mln EUR. Węgierskie firmy są obecne w RP w sektorze chemicznym, farmaceutycznym oraz spożywczym. Największą węgierską inwestycją w RP jest zakup przez firmę Richter Gedeon sprywatyzowanej Polfy Grodzisk. Ponadto na polskim rynku funkcjonuje producent opakowań DunaPack, czy też deweloper TriGranit, który zbudował centra handlowo-usługowo-biurowe: Silesia City Center w Katowicach i Bonarka City Center w Krakowie.

Według NBP skumulowana wartość polskich inwestycji na rynku węgierskim osiągnęła na koniec 2016 poziom 1,3 mld EUR. Polskie inwestycje na Węgrzech lokowane są głównie w sektorze spożywczym, IT oraz w usługach medycznych. Największym polskim inwestorem na Węgrzech jest firma z branży spożywczej Maspex, która w latach 2004 i 2005 dokonała

zakupu kilku marek węgierskich: Olympos (soki owocowe), Plussz (witaminy musujące) oraz Apenta (woda mineralna). W produkcję materiałów opatrunkowych zainwestowały także Toruńskie Zakłady Opatrunkowe (pod koniec 2013 r. firma otworzyła w Egerszalok nowe centrum logistyczne). Z większych firm, własną spółkę założyła firma Rafako, także polskie sieci odzieżowe i obuwnicze zwiększają liczbę własnych placówek sklepowych (marki Reserved, Tatum, CCC). Oddział na Węgrzech założyło także Europejskie Centrum Odszkodowań – firma notowana na GPW, ABC DATA – największy dystrybutor sprzętu komputerowego w Europie Środkowo-Wschodniej. Zakupu znanej węgierskiej firmy Rehab, zajmującej się produkcją i dystrybucją sprzętu rehabilitacyjnego, dokonała w 2011 r. grupa Medort z Łodzi. Ponadto z powodzeniem na rynku węgierskim inwestują: Mlekovita oraz firma Mokate. Węgry są ważnym rynkiem dla PESA Bydgoszcz, która w 2012 r. dostarczyła dziewięć niskopodłogowych tramwajów Swing dla miasta Szeged.

Ówczesne Ministerstwo Rozwoju poinformowało samorządy gospodarcze (Konfederacja Lewiatan, Pracodawcy RP, Krajowa Izba Gospodarcza, Polska Rada Biznesu, Business Centre Club) o planach rozwiązania Umowy i zwróciło się do nich o przekazanie odpowiedzi na następujące pytania:

- czy inwestorzy polscy na rynku węgierskim w przypadku ewentualnych działań dyskryminujących ich inwestycje korzystali lub rozważali możliwość wniesienia sporu przeciwko Węgrom? Czy w takim wypadku korzystali/korzystaliby z postępowania przed sądem powszechnym czy też przed międzynarodowym arbitrażem inwestycyjnym?
- czy zdaniem polskich inwestorów ochrona ich inwestycji w regulacjach Węgier oraz w prawie UE jest niewystarczająca? Jeżeli tak, to w jakim zakresie?
- czy wygaśnięcie Umowy pogorszyłoby warunki prowadzenia działalności gospodarczej na Węgrzech i ochrony praw inwestorów? Jeżeli tak, to w jaki sposób i w jakim stopniu?

Samorządy gospodarcze udzieliły ogólnej odpowiedzi, iż mimo że inwestorzy nie korzystają z ochrony przewidzianej umowami intra-EU BIT (pozywają państwa przed sądami powszechnymi), powołują się na ich obowiązywanie w dyskusjach z organami danego kraju przy zaistnieniu sporu. Jeżeli musieliby aktywnie dochodzić swoich roszczeń, powołując się na umowy intra-EU BIT, wybraliby procedurę arbitrażu na podstawie umowy intra-EU BIT (szczególnie fundusze inwestycyjne lokujące aktywa w instrumenty udziałowe polskich przedsiębiorstw inwestujących w państwach członkowskich UE, dla których rozwiązanie

umów mogłoby mieć bezpośredni wpływ na ocenę ryzyka związaną z inwestowaniem). Główną barierą w korzystaniu z arbitrażu są jego wysokie koszty. Prawo materialne w państwach członkowskich UE oraz na poziomie UE zawiera niezbędne standardy gwarantujące zagranicznym inwestorom równe i sprawiedliwe traktowanie, natomiast problemem jest egzekwowanie tego prawa. Wskazywano na czasochłonność procedur, brak profesjonalizmu i obiektywizmu w podejmowaniu decyzji przez właściwe organy. Zdaniem polskich inwestorów międzynarodowy arbitraż inwestycyjny pozwala prowadzić postępowanie w sposób odformalizowany, elastyczny i neutralny. Generalnie zdaniem samorządów gospodarczych i polskich przedsiębiorców dla ich bezpieczeństwa i ekspansji umowy intra-EU BIT są pożądane. Tym niemniej samorzady gospodarcze odnotowują stanowisko KE wobec umów intra-EU BIT i wszczęte przez nią postępowania.

Z informacji posiadanych przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii wynika, że zarówno węgierscy inwestorzy w RP, jak i polscy inwestorzy na Węgrzech nie składali do międzynarodowych trybunałów arbitrażowych na podstawie ww. Umowy roszczeń przeciwko państwu goszczącemu ich inwestycje. Generalnie odnotowano tylko trzy przypadki skorzystania przez polskich inwestorów z ochrony przewidzianej umowami intra-EU BIT przed międzynarodowymi trybunałami arbitrażowymi (na podstawie umów intra-EU BIT z Rumunią – przed przystąpieniem Rumunii do UE, Słowacją i Cyprzem). Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Prokuratorię Generalną RP na dwadzieścia sześć postępowań arbitrażowych, w których Prokuratoria Generalna RP od 2006 r. wykonywała lub wykonuje zastępstwo procesowe RP, szesnaście dotyczyło lub dotyczy sporów wniesionych przez inwestorów zagranicznych na podstawie umów intra-EU BIT (zawartych z Austrią, Francją, Niemcami, Cyprzem, Holandią, Belgią i Luksemburgiem, Republiką Czeską, Wielką Brytanią). Mimo dużego odsetka wygrywanych spraw (w tym ugody) Polska ponosi wysokie koszty postępowań arbitrażowych: zaliczki na koszty postępowania (w tym wynagrodzenie arbitrów), opinie biegłych, zorganizowanie rozpraw, tłumaczenia, udział świadków oraz koszty zastępstwa procesowego. Zgodnie z informacjami byłego Ministerstwa Skarbu Państwa, RP w związku z postępowaniami arbitrażowymi poniosła od 2006 r. koszty w wysokości ok. 53 mln PLN. Wypowiedzenie Umowy może więc potencjalnie istotnie zmniejszyć obciążenie państwa pod względem finansowym, ponieważ nie będzie zachodzić konieczność ponoszenia znaczących kosztów, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Wypowiedzenie Umowy nie naruszy polskiego porządku prawnego i doprowadzi do usunięcia niezgodności Umowy z prawem UE po dziesięciu latach od dnia wejścia w życie wypowiedzenia Umowy.

4. Tryb wypowiedzenia Umowy

Wypowiadana Umowa ma rangę umowy międzypaństwowej. Wypowiadana Umowa jest traktowana w polskim porządku prawnym jako umowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, stosownie do art. 241 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Dlatego też wypowiedzenie Umowy nastąpi również za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, tym bardziej, że Umowa dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich (w zakresie wygaszania prawa do kierowania skargi do międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego), spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja RP wymaga ustawy (zasady prowadzenia działalności gospodarczej, ochrona prawa własności, kwestia wyłączenia oraz odszkodowania w tym zakresie), a więc spraw, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP.

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji,

sporządzona w Budapeszcie dnia 23 września 1992 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 23 września 1992 r. została sporządzona w Budapeszcie Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji w następującym brzmieniu:

Przekład

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską
w sprawie wzajemnego popierania i ochrony
inwestycji

PREAMBUŁA

Rzeczpospolita Polska i Republika Węgierska (zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”),

dążąc do rozszerzenia współpracy gospodarczej z wzajemną korzyścią dla obu państw,

mając na celu stworzenie i utrzymanie korzystnych warunków do inwestowania przez inwestorów jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony,

AGREEMENT

between the Republic of Poland and the Republic of
Hungary on the reciprocal promotion and protection of
investments

PREAMBLE

The Republic of Poland and the Republic of Hungary
(hereinafter referred to as “the Contracting Parties”),

Desiring to intensify economic cooperation to the mutual benefit of both States,

Intending to create and maintain favourable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

uznając potrzebę popierania i ochrony inwestycji zagranicznych w celu przyczyniania się do rozkwitu gospodarczego obydwu państw,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszej umowy:

- 1) pojęcie „inwestor” oznacza w odniesieniu do każdej z Umawiających się Stron:
 - a) osoby fizyczne posiadające obywatelstwo danej Umawiającej się Strony,
 - b) osoby prawne, w szczególności spółki, korporacje, stowarzyszenia handlowe i inne organizacje utworzone lub zorganizowane należycie w inny sposób zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają swoją siedzibę i prowadzą rzeczywistą działalność gospodarczą;
 - c) osoby prawne utworzone zgodnie z prawem któregośkolwiek państwa i znajdujące się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą obywateli tej Umawiającej się Strony lub przez inne osoby prawne mające swoją siedzibę wraz z rzeczywistą działalnością gospodarczą na terytorium tej Umawiającej się Strony;
 - d) inwestor w rozumieniu definicji zawartej pod literą c) w celu uznania go przez Umawiającą się Stronę, na której terytorium inwestycja została dokonana lub ma być dokonana, za inwestora drugiej Umawiającej się Strony, może być poproszony o przedłożenie dowodu, iż pozostaje on pod taką kontrolą;
 - e) inwestorzy, o których mowa pod literą c), nie mogą wysuwać roszczeń na podstawie artykułu 6 niniejszej umowy, jeżeli odszkodowanie zostało wypłacone zgodnie z podobnym postanowieniem innej umowy o ochronie inwestycji zawartej przez Umawiającą się Stronę, na której terytorium inwestycja została dokonana;
- 2) pojęcie „inwestycja” oznacza wszelkie mienie, a w szczególności, lecz nie wyłącznie:
 - a) własność ruchomości i nieruchomości, jak również wszelkie inne prawa rzeczowe, takie jak służebność, hipoteka, kupieckie prawo zatrzymania, zastaw;
 - b) akcje, udziały lub wszelkie inne rodzaje udziałów w spółce;
 - c) roszczenia pieniężne lub roszczenia do innych świadczeń mających wartość ekonomiczną;
 - d) prawa autorskie, prawa własności przemysłowej (takie jak patenty, wzory użytkowe, projekty i wzory przemysłowe, znaki handlowe lub usługowe, nazwy handlowe, oznaczenia pochodzenia), *know-how* i *goodwill*;
 - e) koncesje na mocy prawa publicznego, w tym koncesje na poszukiwanie, wydobywanie lub eksploatację zasobów naturalnych, jak również inne prawa nadane z mocy prawa, umowy lub decyzji administracyjnej wydanej zgodnie z prawem;
- 3) zmiana formy inwestycji dopuszczalnej zgodnie z ustawodawstwem i przepisami Umawiającej się Strony, na której terytorium inwestycja została dokonana, nie zmienia jej charakteru jako inwestycji;
- 4) określenie „przychody” oznacza kwoty uzyskane z inwestycji, a w szczególności, choć nie wyłącznie, obejmuje

Recognizing the need to promote and protect foreign investments with the aim to foster the economic prosperity of both States,

Have agreed as follows:

Article 1

Definitions

For the purpose of this Agreement:

- (1) The term “investor” refers with regard to either Contracting Party to:
 - a) natural persons who, according to the law of that Contracting Party, are considered to be its nationals;
 - b) legal entities, including companies, corporations, business associations and other organizations, which are constituted or otherwise duly organized under the law of that Contracting Party and have their seat, together with real economic activities, in the territory of that same Contracting Party;
 - c) legal entities established under the law of any country which are, directly or indirectly, controlled by nationals of that Contracting Party or by legal entities having their seat, together with real economic activities, in the territory of that Contracting Party;
 - d) an investor according to sub-paragraph c) may be required to submit proof of such control in order to be recognized by the Contracting Party in the territory of which the investment has been or is to be made as an investor of the other Contracting Party;
 - e) investors referred to in subparagraph c) may not raise a claim based on Article 6 of this Agreement if compensation has been paid pursuant to a similar provision in another Investment Protection Agreement concluded by the Contracting Party in the territory of which the investment has been made.
- (2) The term “investments” shall include every kind of assets and particularly:
 - a) movable and immovable property as well as any other rights in rem, such as servitudes, mortgages, liens, pledges;
 - b) shares, parts or any other kinds of participation in companies;
 - c) claims to money or to any performance having an economic value;
 - d) copyrights, industrial property rights (such as patents, utility models, industrial designs or models, trade or service marks, trade names, indications of origin), *know-how* and *goodwill*;
 - e) concessions under public law, including concessions to search for, extract or exploit natural resources as well as all other rights given by law, by contract or by decision of the authority in accordance with the law.
- (3) Any change in the form of an investment, admitted in accordance with laws and regulations of the Contracting Party in whose territory the investment was made, does not affect its character as an investment.
- (4) The term “returns” means all amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively,

zyski, odsetki, dochody z kapitału, dywidendy, należności licencyjne, honoraria lub inny bieżący dochód.

Artykuł 2

Zakres obowiązywania

1. Niniejsza umowa ma zastosowanie do inwestycji na terytorium jednej Umawiającej się Strony dokonanych zgodnie z jej ustawodawstwem i przepisami przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli dane inwestycje są związane z działalnością gospodarczą i jeżeli zostały dokonane po 31 grudnia 1972 r.

2. Niniejsza umowa nie ma zastosowania do inwestycji dokonanych na mocy umów międzyrządowych w ramach byłej Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, chyba że takie inwestycje zostały przekształcone zgodnie z ustawodawstwem w sprawie inwestycji zagranicznych Umawiających się Państw.

3. Niniejsza umowa nie narusza praw i zobowiązań Umawiających się Stron w odniesieniu do inwestycji nie objętych umową.

Artykuł 3

Popieranie i dopuszczanie inwestycji

1. Każda z Umawiających się Stron będzie popierać na swoim terytorium inwestycje inwestorów drugiej Umawiającej się Strony i dopuszczać takie inwestycje zgodnie ze swoim ustawodawstwem i przepisami.

2. Jeżeli Umawiająca się Strona dopuściła inwestycje na swoje terytorium, ta Strona przyzna zgodnie ze swoim ustawodawstwem i przepisami niezbędne zezwolenia związane z taką inwestycją, z wykonaniem umów licencyjnych i umów o pomocy technicznej, handlowej lub administracyjnej. Każda z Umawiających się Stron będzie w razie potrzeby dokładać wszelkich starań w celu wydania niezbędnych zezwoleń na działalność doradców i innych wykwalifikowanych osób posiadających obywatelstwo zagraniczne.

Artykuł 4

Ochrona i traktowanie inwestycji

1. Każda z Umawiających się Stron będzie ochraniać na swoim terytorium inwestycje dokonane zgodnie z jej ustawodawstwem i przepisami przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony i nie będzie naruszać w sposób nieuzasadniony lub dyskryminacyjny prawa inwestora drugiej Umawiającej się Strony do zarządzania, utrzymywania, wykorzystywania, osiągnięcia korzyści, rozszerzania działalności, sprzedaży i w razie potrzeby likwidacji takich inwestycji.

2. Każda z Umawiających się Stron zapewni sprawiedliwe i równe traktowanie na swoim terytorium inwestycjom inwestorów drugiej Umawiającej się Strony. Traktowanie to będzie nie mniej korzystne niż przyznane przez każdą Umawiającą się Stronę inwestycjom dokonany na jej terytorium przez jej własnych inwestorów lub takie, jakie zostanie przyznane przez każdą z Umawiających się Stron inwestycjom dokonany na jej terytorium przez inwestorów najbardziej uprzywilejowanego państwa, jeśli to drugie traktowanie będzie bardziej korzystne.

3. Klauzula najwyższego uprzywilejowania nie będzie miała zastosowania do przywilejów, jakie którakolwiek z Umawiających się Stron przyzna inwestorom państwa

profits, interest, capital gains, dividends, royalties, fees or other current income.

Article 2

Scope of application

(1) The present Agreement shall apply to investments in the territory of one Contracting Party, made in accordance with its laws and regulations, by investors of the other Contracting Party if such investments are connected with an economic activity and have been effectuated later than 31 December 1972.

(2) The present Agreement shall not apply to investments made under intergovernmental agreements within the framework of the former Council for Mutual Economic Assistance, unless such investments are transformed according to foreign investment laws of the Contracting Parties.

(3) The present Agreement shall not affect the rights and obligations of the Contracting Parties with respect to investments that are not within the scope of the Agreement.

Article 3

Promotion and admission of investments

(1) Each Contracting Party shall in its territory promote as far as possible investments by investors of the other Contracting Party and admit such investments in accordance with its laws and regulations.

(2) When a Contracting Party shall have admitted an investment in its territory, it shall, in accordance with its laws and regulations, grant the necessary permits in connection with such an investment and with the carrying out of licensing agreements and contracts for technical, commercial or administrative assistance. Each Contracting Party shall, whenever needed, endeavour to issue the necessary authorizations concerning the activities of consultants and other qualified persons of foreign nationality.

Article 4

Protection and treatment of investments

(1) Each Contracting Party shall protect within its territory investments made in accordance with its laws and regulations by investors of the other Contracting Party and shall not impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment, extension, sale and, should it so happen, liquidation of such investments.

(2) Each Contracting Party shall ensure fair and equitable treatment within its territory of the investments of the investors of the other Contracting Party. This treatment shall not be less favourable than that granted by each Contracting Party to investments made in its territory by its own investors, or than that granted by each Contracting Party to the investments made in its territory by investors of the most favoured nation, if this latter treatment is more favourable.

(3) The treatment of the most favoured nation shall not apply to privileges which either Contracting Party accords to investors of a third State because of its membership in, or

trzeciego ze względu na ich członkostwo lub przynależność do strefy wolnego handlu, unii celnej, wspólnego rynku lub organizacji wzajemnej pomocy gospodarczej, lub z tytułu jakiegokolwiek istniejącej albo przyszłej konwencji w sprawie podwójnego opodatkowania lub innych spraw podatkowych.

Artykuł 5

Transfer

1. Każda z Umawiających się Stron, na której terytorium dokonane zostały inwestycje przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony, przyzna tym inwestorom swobodny transfer płatności związanych z tymi inwestycjami, a w szczególności:

- a) odsetek, dywidend, zysków i innych bieżących przychodów;
- b) spłaty pożyczek;
- c) kwot przeznaczonych na pokrycie kosztów związanych z zarządzaniem inwestycją;
- d) należności licencyjnych i innych płatności pochodzących z praw wymienionych w artykule 1 ustęp 2 litery c), d) i e) niniejszej umowy;
- e) dodatkowych kwot kapitałowych niezbędnych do utrzymania lub rozwoju inwestycji;
- f) wpływów pochodzących ze sprzedaży lub częściowej albo całkowitej likwidacji inwestycji, w tym z przyrostu kapitału.

2. Transfery będą dokonywane bez zwłoki w walucie wymiennej według oficjalnego kursu stosowanego w dniu transferu i zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawodawstwie Umawiającej się Strony, na której terytorium została dokonana inwestycja, nie prowadzącą do odmowy lub zawieszenia transferu.

Artykuł 6

Wywłaszczenie i odszkodowanie

1. Żadna z Umawiających się Stron nie podejmie bezpośrednio lub pośrednio działań wywłaszczeniowych, nacjonalizacji lub innych działań o takim samym charakterze lub równoznacznym skutku w stosunku do inwestycji należących do inwestorów drugiej Umawiającej się Strony, chyba że działania te zostały podjęte w interesie publicznym i nie mają charakteru dyskryminacyjnego, a podjęte zostały zgodnie z właściwą procedurą prawną i za skutecznym i właściwym odszkodowaniem. Odszkodowanie takie będzie odpowiadać wartości rynkowej wywłaszczonej inwestycji, ustalonej według stanu przed wywłaszczeniem lub zanim decyzja o wywłaszczeniu stała się publicznie wiadoma, i będzie obejmować odsetki od daty wywłaszczenia, i będzie podlegać wolnemu transferowi. Kwota odszkodowania ustalona zostanie w walucie wymiennej i będzie wypłacona bez zbędnej zwłoki osobie uprawnionej bez względu na jej miejsce pobytu czy zamieszkania. Transfer „bez zbędnej zwłoki” uważany będzie wówczas, gdy będzie dokonany w okresie wymaganym normalnie dla wypełnienia formalności związanych z transferem. Okres ten zacznie biec w dniu, w którym został złożony wniosek, i nie może przekroczyć 3 miesięcy.

2. Inwestorzy jednej z Umawiających się Stron, których inwestycje poniosły straty z powodu wojny albo jakiegokolwiek innego konfliktu zbrojnego, rewolty, zamieszek, stanu wyjątkowego lub innych podobnych wydarzeń, które miały

association with a free trade area, a customs or an economic union, or to an existing or future convention on the avoidance of double taxation or a convention on other fiscal matters.

Article 5

Repatriation and transfer

(1) Each Contracting Party in whose territory investments have been made by investors of the other Contracting Party shall grant those investors the free transfer of the payments relating to these investments, particularly:

- a) of interests, dividends, benefits and other current returns;
- b) of repayments of loans;
- c) of amounts assigned to cover expenses relating to the management of the investment;
- d) of royalties and other payments deriving from rights enumerated in Article 1, paragraph (2), letters c), d) and e) of this Agreement;
- e) of additional contributions of capital necessary for the maintenance or development of the investment;
- f) of the proceeds of the sale or of the partial or total liquidation of the investment, including capital appreciation.

(2) Transfers shall be effected without delay in freely convertible currency in the normal applicable exchange rate at the date of the transfer, in accordance with the procedures established by the Contracting Party in whose territory the investment was made, which shall not imply a rejection or a suspension of such transfer.

Article 6

Expropriation and compensation

(1) Neither of the Contracting Parties shall take, either directly or indirectly, measures of expropriation, nationalization or any other measure having the same nature or an equivalent effect against investments belonging to investors of the other Contracting Party, unless the measures are taken in the public interest, on a non-discriminatory basis and under due process of law and provided that provisions be made for effective and adequate compensation. Such compensation shall amount to the market value of the expropriated investment immediately before the expropriation or before the impending expropriation became public knowledge, shall include interest from the date of expropriation and be freely transferable. The amount of compensation shall be settled in the convertible currency and paid without undue delay to the person entitled thereto without regard to its residence or domicile. A transfer shall be deemed to be made "without undue delay" if effected within such period as is normally required for completion of transfer formalities. The said period shall commence on the day on which the relevant request has been submitted and may not exceed three months.

2) The investors of one Contracting Party whose investments have suffered losses due to a war or any other armed conflict, revolution, state of emergency or rebellion, which took place in the territory of other Contracting Party shall

miejsce na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, będą traktowani przez tę drugą Umawiającą się Stronę zgodnie z artykułem 4 ustęp 2 niniejszej umowy w zakresie przywrócenia, odszkodowania, kompensacji lub innego wartościowego wynagrodzenia.

Artykuł 7

Klauzula korzystniejszego traktowania

Jeżeli prawo wewnętrzne Umawiającej się Strony lub istniejące albo przyszłe zobowiązania powstałe między Umawiającymi się Stronami, zgodnie z prawem międzynarodowym, zawierają dodatkowe regulacje, które ogólnie lub szczegółowo przewidują w odniesieniu do inwestycji dokonanych przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony traktowanie bardziej korzystne od przewidzianego w niniejszej umowie, to takie regulacje w zakresie, w jakim są korzystniejsze, będą miały pierwszeństwo przed niniejszą umową.

Artykuł 8

Subrogacja

1. Jeżeli Umawiająca się Strona lub jakakolwiek jej agencja dokona płatności któremukolwiek z jej inwestorów w ramach gwarancji lub ubezpieczenia zawartego w związku z inwestycją, druga Umawiająca się Strona uzna przejęcie przez pierwszą Umawiającą się Stronę lub jej agencję wszelkich praw lub roszczeń przysługujących inwestorowi. Umawiająca się Strona lub jakakolwiek jej agencja, która przejęła prawa inwestora, jest uprawniona do korzystania z tych samych praw, jakie posiada inwestor, i do dochodzenia takich praw w tym samym zakresie, z zastrzeżeniem zobowiązań inwestora związanych z ubezpieczoną w ten sposób inwestycją.

2. W przypadku subrogacji określonej w ustępie 1 niniejszego artykułu inwestor nie będzie wysuwał roszczeń, jeżeli nie będzie do tego upoważniony przez Umawiającą się Stronę lub jakakolwiek jej agencję.

Artykuł 9

Spory między Umawiającymi się Stronami

1. Spory między Umawiającymi się Stronami dotyczące interpretacji i stosowania postanowień niniejszej umowy będą rozstrzygane w drodze dyplomatycznej.

2. Jeżeli obie Umawiające się Strony nie osiągną porozumienia w ciągu dwunastu miesięcy od powstania sporu, spór zostanie na żądanie którejkolwiek Umawiającej się Strony przedłożony trybunałowi arbitrażowemu w składzie trzech członków. Każda Umawiająca się Strona wyznaczy jednego arbitra, a wybrani arbitrzy dokonają nominacji przewodniczącego, który będzie obywatelem państwa trzeciego utrzymującego stosunki dyplomatyczne z obydwoma Umawiającymi się Stronami.

3. Jeżeli jedna z Umawiających się Stron nie dokona wyboru swojego arbitra i nie przystanie na zaproszenie drugiej Umawiającej się Strony do dokonania takiego wyboru w ciągu dwóch miesięcy, arbiter zostanie wyznaczony na żądanie tej Umawiającej się Strony przez Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.

4. Jeżeli obaj arbitrzy nie mogą osiągnąć porozumienia co do wyboru przewodniczącego w ciągu dwóch miesięcy od ich wyznaczenia, zostanie on wyznaczony na żądanie którejkolwiek z Umawiających się Stron przez Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.

benefit, on the part of this latter, from a treatment in accordance with Article 4, paragraph (2) of this Agreement as regards restitution, indemnification, compensation or other valuable consideration.

Article 7

More favourable provisions

If the domestic law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement contain a regulation, whether general or specific entitling investments by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such regulation shall to the extent that it is more favourable prevail over this Agreement.

Article 8

Subrogation

(1) If a Contracting Party or any agency thereof makes a payment to any of its investors under a guarantee or insurance it has contracted in respect of an investment, the other Contracting Party shall recognize the subrogation in favour of the former Contracting Party or agency thereof to any right or title held by the investor. The Contracting Party or any agency thereof which is subrogated in the rights of an investor shall be entitled to the same rights as those of the investor and to the extent that they exercise such rights they shall do so subject to the obligations of the investor pertaining to such insured investment.

(2) In the case of subrogation as defined in paragraph (1) above the investor shall not pursue a claim unless authorized to do so by the Contracting Party or any agency thereof.

Article 9

Settlement of disputes between Contracting Parties

(1) Disputes between Contracting Parties regarding the interpretation or application of the provisions of this Agreement shall be settled through diplomatic channels.

(2) If both Contracting Parties cannot reach an agreement within twelve months after the beginning of the dispute between themselves, the latter shall, upon request of either Contracting Party, be submitted to an arbitral tribunal of three members. Each Contracting Party shall appoint one arbitrator, and these two arbitrators shall nominate a chairman who shall be a national of a third State.

(3) If one of the Contracting Parties has not appointed its arbitrator and has not followed the invitation of the other Contracting Party to make that appointment within two months, the arbitrator shall be appointed upon the request of the Contracting Party by the President of the International Court of Justice.

(4) If both arbitrators cannot reach an agreement about the choice of the chairman within two months after their appointment, the latter shall be appointed upon the request of either Contracting Party by the President of the International Court of Justice.

5. Jeżeli w wypadkach określonych w ustępach 3 i 4 niniejszego artykułu Przewodniczący Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości nie może wypełnić wymienionej funkcji lub jeżeli jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron, wyznaczenia dokona Wiceprzewodniczący, a jeżeli on nie może lub jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron, wyznaczenia dokona najstarszy rangą sędzia Trybunału, który nie jest obywatelem żadnej z Umawiających się Stron.

6. Nie naruszając innych postanowień między Umawiającymi się Stronami, trybunał ustali swój tryb postępowania. Trybunał orzeka większością głosów.

7. Każda z Umawiających się Stron ponosi koszty własnego członka trybunału oraz swojego udziału w postępowaniu arbitrażowym; koszty przewodniczącego i pozostałe koszty pokrywają w równych częściach Umawiające się Strony. Trybunał może jednak w swoim orzeczeniu ustalić większy udział w kosztach jednej z Umawiających się Stron i orzeczenie takie będzie wiążące dla obydwu Umawiających się Stron.

8. Orzeczenia trybunału są ostateczne i wiążące dla każdej z Umawiających się Stron.

Artykuł 10

Spory między Umawiającą się Stroną a inwestorem drugiej Umawiającej się Strony

1. W celu rozwiązania sporu między Umawiającą się Stroną a inwestorem drugiej Umawiającej się Strony w odniesieniu do inwestycji, nie uchybiając postanowieniom artykułu 9 niniejszej umowy, między zainteresowanymi stronami odbędą się konsultacje.

2. Jeżeli konsultacje nie zakończą się rozstrzygnięciem w ciągu sześciu miesięcy od daty pisemnego wniosku wszczęcia konsultacji, strony sporu mogą postąpić, jak następuje:

- a) jeżeli spór dotyczy zobowiązania z artykułu 5 i artykułu 6 niniejszej umowy, zostanie on na żądanie inwestora przekazany do rozstrzygnięcia trybunałowi arbitrażowemu;
- b) spór nie wymieniony w ustępie 2 litera a) tego artykułu zostanie przekazany za porozumieniem obu stron sporu do rozstrzygnięcia trybunałowi arbitrażowemu.

3. Trybunał arbitrażowy będzie utworzony dla każdej indywidualnej sprawy. Jeśli strony biorące udział w sporze nie uzgodnią inaczej, każda z nich wyznaczy jednego arbitra. Wyznaczeni arbitrzy wybiorą przewodniczącego, który będzie obywatelem państwa trzeciego. Arbitrzy powinni zostać wyznaczeni w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania żądania przekazania sporu do rozstrzygnięcia trybunałowi arbitrażowemu, a przewodniczący — w ciągu następujących dwóch miesięcy.

4. Jeżeli terminy wymienione w ustępie 3 tego artykułu nie zostały zachowane, którakolwiek ze stron sporu może, z braku innych ustaleń, zwrócić się do Przewodniczącego Sądu Arbitrażowego przy Międzynarodowej Izbie Handlowej w Paryżu o dokonanie koniecznych nominacji. Jeżeli Przewodniczący nie może spełnić wymienionej funkcji lub jest obywatelem Umawiającej się Strony, to mają zastosowanie *mutatis mutandis* postanowienia artykułu 9 ustęp 5 niniejszej umowy.

5) If, in the cases specified under paragraphs (3) and (4) of this Article, the President of the International Court of Justice is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Contracting Party, the appointment shall be made by the Vice-President, and if the latter is prevented or if he is a national of either Contracting Party, the appointment shall be made by the most senior Judge of the Court who is not a national of either Contracting Party.

(6) Subject to other provisions made by the Contracting Parties, the tribunal shall determine its procedure. The tribunal shall reach its decisions by majority of votes.

(7) Each Contracting Party shall bear the costs of its own member of the tribunal and of its representation in the arbitral proceedings; the costs of the chairman and remaining costs shall be borne in equal parts by the Contracting Parties. The tribunal may, however, decide that a higher proportion of costs shall be borne by one of the two Contracting Parties and this award shall be binding on both Contracting Parties.

(8) The decisions of the tribunal are final and binding for each Contracting Party.

Article 10

Settlement of disputes between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party

(1) For the purpose of solving disputes with respect to investments between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party and without prejudice to Article 9 of this Agreement consultations will take place between the parties concerned.

(2) If these consultations do not result in a solution within six months from the written request to enter into consultations, the parties to the dispute may proceed as follows:

- a) A dispute concerning an obligation under Article 5 and Article 6 of this Agreement shall upon request of the investor be submitted to an arbitral tribunal;
- b) In the event of a dispute not referred to in paragraph (2) letter a) of this Article the dispute shall be submitted upon agreement on such submission by both parties to an arbitral tribunal.

(3) The arbitral tribunal shall be constituted for each individual case. Unless the parties to the dispute have agreed otherwise each of them shall appoint one arbitrator and these two arbitrators shall nominate a chairman who shall be national of a third State. The arbitrators are to be appointed within two months of the receipt of the request for arbitration and the chairman is to be nominated within further two months.

(4) If the periods specified in paragraph (3) of this Article have not been observed, either party to the dispute may, in the absence of any other arrangements, invite the President of the Court of Arbitration of the International Chamber of Commerce in Paris to make the necessary appointments. If the President is prevented from carrying out the said function or if he is a national of a Contracting Party the provisions in paragraph (5) of Article 10 of this Agreement shall be applied *mutatis mutandis*.

5. Jeżeli strony sporu nie uzgodniły inaczej, trybunał ustala swój tryb postępowania. Decyzje są ostateczne i wiążące. Każda z Umawiających się Stron zapewni uznanie i wykonanie orzeczeń arbitrażowych.

6. Każda ze stron sporu poniesie koszty swojego członka trybunału i własnego udziału w postępowaniu arbitrażowym; koszty przewodniczącego i pozostałe koszty zostaną poniesione w równych częściach przez strony sporu. Jednakże trybunał w swoim orzeczeniu może orzec inną proporcję podziału kosztów ponoszonych przez jedną ze stron i to orzeczenie będzie wiążące dla obu stron.

7. Umawiająca się Strona będąca stroną sporu nie może w żadnym stadium postępowania ugodowego lub wykonania orzeczenia powoływać się na fakt, iż inwestor otrzymał w wyniku umowy ubezpieczenia odszkodowanie obejmujące całość lub część doznanej szkody.

8. W przypadku gdy obie Umawiające się Strony staną się stronami Konwencji z dnia 18 marca 1965 r. o rozstrzygnięciu sporów inwestycyjnych między państwami a obywatelami innych państw, spory będą przedkładane Międzynarodowemu Centrum Rozstrzygnięcia Sporów Inwestycyjnych, jak następuje: spory wymienione w ustępie 2 litera a) niniejszego artykułu na żądanie inwestora, a spory wymienione w ustępie 2 litera b) niniejszego artykułu — za obopólną zgodą stron.

Artykuł 11

Przestrzeganie zobowiązań

Każda Umawiająca się Strona będzie stale gwarantować przestrzeganie zobowiązań przyjętych w odniesieniu do inwestycji dokonanych przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 12

Postanowienia końcowe

1. Niniejsza umowa wejdzie w życie z dniem notyfikacji przez obie Umawiające się Strony o wypełnieniu wymogów prawnych odnośnie do zawierania i wejścia w życie umów międzynarodowych i pozostanie w mocy przez okres dziesięciu lat. Jeżeli żadna z Umawiających się Stron nie wypowie niniejszej umowy w drodze notyfikacji na sześć miesięcy przed upływem tego terminu, ulega ona przedłużeniu na dalsze okresy pięcioletnie.

2. W wypadku wypowiedzenia niniejszej umowy postanowienia artykułów od 1 do 11 pozostaną w mocy przez dalszy okres dziesięciu lat w stosunku do inwestycji dokonanych przed złożeniem notyfikacji.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie upoważnieni, podpisali niniejszą umowę.

Sporządzono w Budapeszcie dnia 23 września 1992 r. w dwóch egzemplarzach w języku angielskim.

Z upoważnienia Rządu
Rzeczypospolitej Polskiej
I. Byczewski

Z upoważnienia Rządu
Republiki Węgierskiej
T. Pongrácz

(5) Unless the parties to the dispute have agreed otherwise, the tribunal shall determine its procedure. Its decisions are final and binding. Each Contracting Party shall ensure the recognition and execution of the arbitral judgment.

(6) Each party to the dispute shall bear the costs of its own member of the tribunal and of its representation in the arbitral proceedings; the costs of the chairman and the remaining cost shall be borne in equal parts by both parties to the dispute. The tribunal may, however, in its award decide on a different proportion of costs to be borne by one of the parties and this award shall be binding on both parties.

(7) The Contracting Party which is party to the dispute can, at no time whatever during the settlement procedure or the execution of the sentence, alledge the fact that the investor has received, by virtue of an insurance contract a compensation covering the whole or part of the incurred damage.

(8) In the event of both Contracting Parties having become members of the Convention of 18 March 1965 on Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, disputes shall be submitted to the International Center for Settlement of Investment Disputes as follows: disputes referred to in paragraph (2) letter a) of this Article upon request of the investor and disputes referred to in paragraph (2) letter b) of this Article upon agreement of both parties.

Article 11

Observance of commitments

Either Contracting Party shall constantly guarantee the observance of the commitments it has entered into with respect to the investments of the investors of the other Contracting Party.

Article 12

Final provisions

(1) This Agreement shall enter into force on the day when both Governments have notified each other that they have complied with the internal legal requirements for the conclusion and entry into force of international agreements, and shall remain binding for a period of ten years. Unless written notice of termination is given six months before the expiration of this period, the Agreement shall be considered as renewed on the same terms for a period of five years, and so forth.

(2) In case of official notice as to the termination of the present Agreement, the provisions of Articles 1 to 11 shall continue to be effective for a further period of ten years for investments made before official notice was given.

In witness whereof the undersigned, duly authorized hereto, have signed this Agreement.

Done at Budapest, on the 23rd day of September, 1992 in duplicate, in the English language.

For the Government
of the
Republic of Poland
I. Byczewski

For the Government
of the
Republic of Hungary
T. Pongrácz

Po zaznajomieniu się z powyższą umową w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 12 lipca 1993 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

L.S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

Warszawa, 23 lutego 2018 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.285.2018 / 2/dl

Opinia

**o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o wypowiedzeniu Umowy między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Węgierską w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Budapeszcie dnia 23 września 1992 r.,
wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej**

Projekt ustawy o wypowiedzeniu umowy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
Piotr Wawrzyk
Podsekretarz Stanu